

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Waarheen reist u?

'Wij reizen naar die plaats, waarvan de Heere gezegd heeft: Ik zal u die geven. Ga met ons.....'

Numeri 10:29m

Deze woorden sprak Mozes tot zijn schoonvader Hobab, ook wel genoemd Jethro.

Toen Mozes met het volk bij de berg Sinaï verbleef, was Jethro met Zippora, Mozes' vrouw en zijn twee zonen tot hem gekomen. Maar als de Heere de opdracht geeft om de reis voort te zetten, wil Jethro teruggaan naar Midian. Maar Mozes probeert zijn schoonvader te overreden om mee naar Kanaän te gaan. Een gedeelte van dit gesprek vormt onze tekst. Mozes mag zeggen dat de Heere voor hen een plaats bereid heeft. Kunnen wij dat ook zeggen? Naar welke plaats reizen wij? Er is een tweërlei bestemming van onze levensreis: de plaats van eeuwige licht of de plaats van de eeuwige duisternis. Een derde mogelijkheid is er niet. En daarom is de opmerking van Mozes onze aandacht meer dan waard.

Wij reizen..... Dat doen wij ook. Zeker in de vakantie worden er weer vele reizen gemaakt en vele kilometers afgelegd. Reeds lang ervoor is men bezig met de voorbereidingen. De papieren worden in orde gemaakt, regelingen worden getroffen en afspraken voor hier en daar worden gemaakt. Maar hoe staat het met uw reis naar de eeuwigheid? Reist u reeds naar de plaats waarvan de Heere gezegd heeft u die te zullen geven? Dat is een genadeweldaad. Immers, van nature reizen we naar de plaats die wij verdiend hebben.

Door de zonde hebben wij de hemel gesloten en liggen we verloren in zonde en schuld. We hebben de duisternis liever gehad dan het licht. Christus spreekt op een ontroerende wijze over de toekomst van de mens zonder en buiten God: 'Aldaar zal zijn wening en knersing der tanden'. De plaats der duisternis hebben wij verdiend.

Maar, o eeuwig wonder van genade, nu is er ook een andere plaats. Voor die plaats heeft de Heere Zelf gezorgd en Hij schenkt die aan verloren zondaren. Zondaren, die belijden en beleven moeten de eeuwige ondergang verdiend te hebben, maar uit genade, om Christus' wil, tot kinderen Gods worden aangenomen. Een volk dat getrokken wordt uit de duisternis der verlorenheid en gebracht wordt tot Gods wonderbaar licht. Dat van de brede weg, die naar het verderf voert, afgebracht wordt en gezet wordt op de smalle weg, die ten leven leidt. Is dat in uw leven al gebeurd? Hebt u de dienst aan satan en zonde al door genade mogen opzeggen? Bent u al van reisdoel veranderd? Mag u al tot dat volk behoren, dat met Mozes wel eens geloven mag te reizen naar de plaats die de Heere gegeven heeft?

Dat is een reis die niet altijd even aantrekkelijk is. Het is immers een reis door de woestijn. Dan kunnen er ogenblikken zijn dat gevaren en moeiten ons zo bezetten, dat we vre-

zen er nog eens in te zullen omkomen. In de woestijn is er het roofgedierte. Daar raakt de voorraad die we meenemen op. Daar wordt het ingeleefd:

*'O Heer' mijn ziel en lichaam hijgen,
En dorsten naar U in een land,
Dat, dor en mat, van droogte brandt,*

Waar niemand lavenis kan krijgen'.

O, daar kan honger en dorst worden geleden en allerlei moeiten en kruis ervaren worden. Nee, de woestijnreis naar het land dat de Heere geeft is voor Gods kind lang niet altijd gemakkelijk. Ze zijn het dan ook vaak niet met die weg, die reis eens. In de woestijn is er ook vaak de murmurering, de opstand, het oneenszijn met de Heere. Maar de Heere vergeet ze niet, al ervaren ze dat niet altijd. De schuld hiervan ligt niet bij de Heere, maar het komt omdat ze te weinig omhoog zien. Boven hen hangt immers de wolk- en vuurkolom. Niet één dag of nacht is dat teken van de nabijheid des Heeren er niet geweest. En als ze weer op hun plaats aan Zijn voeten gebracht worden en de Heere hen de vraag stelt of het hen aan iets ontbreekt, moeten ze, zich wegschamend, betuigen

Inhoud

Meditatie: Waarheen reist u? . . .	1
De verschijning van Christus . . .	2
Is er voor ons dan niets meer heilig	5
Commentaar: Na een koninklijke begrafenissen . . .	7
Hij droeg onze smarten	7
Boekennieuws	8
Kerknieuws	9
Berichten	10
Preekbeurten	11

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Klooslaan 9, 2985 CK Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

*****
Administratie en betalingen van
abonnements, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

*****
Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@rdnet.nl

*****
Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

*****
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.
Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

*****
Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur.

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

'Nee Heere'. Dan mag met Psalm 99
ingestemd worden:

*'Gij met hen begaan,
Hebt hun wens voldaan;
Heer, Die naar Uw Woord,
Hun gebed verhoort,
Gij, Gij waart hun lot,
Hun vergevend God;
Schoon z'om hunne zonden
Straffen ondervonden.'*

Jongeren en ouderen, waarheen reist u, reizen jullie? Bedenk, dat de levensreis spoedig ten einde kan zijn. Het leven is maar een handbreed gesteld. Dat we dat toch nooit vergeten zullen, ook in de vakantietijd niet. Laat ons de vakantietijd zien als genadetijd, om juist als de drukte van het dagelijks werk even van de schouders glijdt, ons te meer in te spannen om God te zoeken en onze ziel uit de dragen als een buit uit dit moeitevolle leven. Mozes

mag getuigen dat hij reizende is naar het land dat de Heere hem gegeven heeft. Dat we geen rust zouden hebben, ook in de vakantietijd niet, voor we het mogen weten reizigers te zijn naar het hemels Kanaän. Dat is het land waarvan Christus Koning is. Het is het land dat Hij verdiend heeft voor de Zijnen door Zijn plaatsbekledend lijden en sterven. Maar dan zal ook vanuit de gunning én het besef van de noodzaak om gered te worden tot de naaste gezegd worden: 'Ga met ons'. Wat zou het een wonder zijn als we horen mogen dat jongeren en ouderen door het wonder van Gods opzoekende genade van reisdoel mogen veranderen en getuigen kunnen:

*'Daar zal ons 't goede van Uw woning
Verzaden, reis op reis'.*

Alblasserdam, ds. B. van der Heiden.

De verschijningen van Christus

Nog enkele dagen en het is weer Pasen. Er is iets onzegbaar verdrietigs in de manier waarop de wereld dit grootste van de christelijke heilsfeiten viert. Het is een eierenraap-feest geworden. Wonderlijk uitgedoste paashazen buitelen in winkelcentra om ons heen. Dan merk je weer eens, heel pijnlijk, hoe ver wij weg zijn gegroeid van de wortels van wat eenmaal een gedoopte en christelijke natie mocht heten.

We behoeven de lezers van ons blad hopelijk niet uit te leggen wat de Kerk des Heeren op de paasdagen gedenkt. Christus is opgestaan. Of opgewekt. Op beide manieren wordt het in het Nieuwe Testament gezegd. Zeggen we dat Hij is *opgewekt*, dan ligt alle nadruk op het werk van God de Vader. Hij aanvaardde de door Zijn Zoon betaalde losprijs en wekte Hem op uit de staat van de dood. Zeggen we dat Christus is *opgestaan*, dan valt het licht op Zijn eigen daad: Hij had macht Zijn leven af te leggen en had macht het wederom te nemen (Johannes 10:18).

Maar nu een vraag: hoe *weten* wij nu eigenlijk dat Christus is verrezen uit de doden? Er is immers niemand bij geweest op die vroege zondagochtend daar in de hof, vlak bij de

heuvel Golgotha. Misschien zal iemand zeggen: wij weten het omdat Hij is verschenen. Zegt Lukas dat niet zo treffend, dat Hij Zichzelf levend vertoond heeft aan Zijn apostelen, 'met vele gewisse kentekenen, veertig dagen lang, zijnde van hen gezien' (Hand. 1:3)? Dat is waar. Maar... als Hij nu eens *niet* verschenen was? Aan niemand? Dan zouden Zijn discipelen *nóg* hebben moeten geloven dat Hij was opgestaan. Waarom? Omdat Hij het had *voorzegd*, keer op keer. Gelijk Jona drie dagen... En als Hij het nu eens niet had *voorzegd* dat Hij zou opstaan? Dan zouden zij het *nóg* hebben moeten geloven. Waarom? Omdat de Schriften – wij zouden zeggen het Oude Testament – ervan spraken. Zei de profeet Jesaja niet: 'Hij zal de dagen verlengen'? Op die Schriften komt Christus na Zijn opstanding ook telkens weer terug. Toen opende Hij hun verstand, dat zij de Schriften verstonden...

Maar ach! Zo had het *moeten* zijn, het is waar. Maar Gods Woord leert ons dat de discipelen zo ontzaglijk hardleers waren. Bent u er wel eens blij mee geweest dat dat zo eerlijk wordt beschreven? Dat kan alleen maar een troost zijn voor hardleerse mensen. Om die hardleersheid van Zijn jongeren te hulp te komen, is

Christus verschenen. Met vele gewisse kentekenen! Gedurende de veertig dagen tussen Zijn opstanding en Zijn hemelvaart. Over die verschijningen willen we in dit artikel iets schrijven. U moet hier geen meditatie over al die verschijningen verwachten; dat kan niet in een kort artikel. We willen de verschijningen alleen voor onze lezers op een rij zetten en hier en daar een enkele verklarende opmerking maken.

Eerst aan Maria Magdalena...

Hoe vaak de Heere verschenen is, weten we niet helemaal zeker. Vele uitleggers van de Schrift denken van tien maal. We sluiten ons daar maar bij aan. Wél zeker is aan wie Hij *eerst* verschenen is. Dat staat duidelijk in Markus 16:9: aan Maria Magdalena. Wij weten niet zoveel van haar. Zij was afkomstig uit het Galilese plaatsje Magdala. Zij was een bezetene geweest. Zeven duivelen had Christus uit haar geworpen! Sindsdien is zij de Heere gevolgd en heeft Hem gediend van haar goederen (Lukas 8:3), samen met Johanna en Susanna en vele anderen. Zij stond bij het kruis toen Hij stierf (Johannes 19:25). Zij was ook tegenwoordig bij Zijn begrafenis. Samen met de andere vrouwen ging zij in de vroege paasmorgen naar het graf. Toen zij zag dat de steen was weggewenteld, is zij teruggegaan naar Jeruzalem. Daar zocht zij Petrus (!) en Johannes op. Een ontroerend blijk van haar liefde: zij kon niet boven de apostelen staan die aan de Heere geërgerd waren geweest, zelfs niet boven hem die Hem verloochend had. Uitvoerig beschrijft de evangelist Johannes ons hoe Christus Zich aan haar verschenen is; hij is de enige die dat zo tot in details doet. Onvergetelijk zal dat ene woord van de Zaligmaker haar zijn gebleven: 'Maria...'. Zij had zich omgekeerd en tot Hem gezegd: 'Rabbouni...', Meester. Eén diepe teleurstelling wachtte haar die ochtend nog wel: toen zij aan de treurende en wenende discipelen boodschapte dat zij de Heere had gezien, geloofden zij het niet (Markus 16:11). Toch kon dat haar onuitsprekelijke vreugde niet wegnemen!

Toen aan de vrouwen

We zullen al de namen van de vrou-

wen die op weg waren gegaan naar het graf nu maar niet opnoemen. Salome was erbij, Maria, de moeder van Jakobus, een zekere Johanna en nog anderen. Het is niet altijd gemakkelijk de identiteit van die vrouwen vast te stellen. De lezer moet bijvoorbeeld Johannes 19:25 maar eens opslaan. Stonden daar nu drie, vier of vijf vrouwen bij het kruis?

Opmerkelijk is wel dat deze vrouwen de engelen zien in het open graf. Petrus en Johannes hadden die engelen *niet* gezien! Ligt hier een hemelse terechtwijzing in dat zij als apostelen beter hadden moeten weten? Wat óók opvalt is dat het de vrouwen niet verboden wordt de voeten van de Heere Jezus te grijpen, wanneer Hij Zich aan hen heeft geopenbaard. Dat mocht Maria Magdalena nu weer *niet* doen...

En is van Simon gezien...

We zullen de verschijning aan Simon Petrus wel voor de derde verschijning van Christus moeten houden. Immers, wanneer de Emmaüsgangers 's avonds terugkomen in Jeruzalem, worden zij door de vergaderde discipelen begroet met de woorden: 'De Heere is waarlijk opgestaan en is van Simon gezien!' De Schrift legt een sluier over de ontmoeting van Christus met de discipel die Hem had verloochend. Die sluier zal er niet zijn wanneer Petrus later aan de Zee van Tiberias in zijn ambt zal worden hersteld (Johannes 21). Daar mochten zes anderen bij zijn. Maar wat heeft plaatsgevonden in de persoonlijke ontmoeting van Simon Petrus met zijn opgestane Meester, zal niemand ooit weten dan die beiden. Anderzijds zal ieder afgedwaald schaap dat door de Heere wordt opgezocht er wel iets van verstaan...

Twee die gingen in het veld

Zó spreekt Markus erover: Na dezen is Hij geopenbaard in een andere gedaante aan twee van hen, daar zij wandelden en in het veld gingen. Sommige uitleggers hebben gemeend dat het hier niet over de Emmaüsgangers gaat, omdat er zo staat dat de Heere Jezus 'in een andere gedaante' is geopenbaard. Bij de twee mannen die naar Emmaüs wandelden was daar geen sprake van, zo stellen zij. Hun ogen

werden immers 'gehouden, dat zij Hem niet kenden' (Lukas 24:16). Wij delen die mening niet! Het gaat hier wel degelijk over Kleopas en zijn vriend, wandelend gedurende die zondagmiddag de elf kilometer lange weg van Jeruzalem naar Emmaüs. Kanttekening 13 bij Lukas 24 lost het probleem op; de lezer kan het zelf wel opzoeken.

Gesloten deuren in de avond...

Bij de vijfde verschijning van Christus is het avond geworden, de avond van de eerste dag der week. Hebt u er overigens wel eens op gelet dat de meeste van de verschijningen van de opgestane Middelaar hebben plaatsgevonden op de eerste dag der week? Op sabbatisten zal dit feit niet veel indruk maken, maar wij vinden er een impliciete aanwijzing in dat de verrijzenis van Christus de eerste dag der week heeft gemaakt tot de 'dag des Heeren'.

Twee personen zijn opvallend afwezig bij deze vijfde verschijning: Judas en Thomas. Maar om zo heel verschillende redenen! Wij lezen dat de verschijning geschiedt 'als de deuren gesloten waren, waar de discipelen vergaderd waren'. Dat leert ons minstens twee dingen: de discipelen hebben de Joden gevreesd en ze hebben de Heere niet verwacht. Toch is Hij gekomen. Hoe? Drong Hij door het hout van de gesloten deuren heen? Die verklaring is volstrekt onnodig en ook ongewenst. Hij heeft de deuren door Zijn Goddelijke kracht geopend. Toen *stond Hij in het midden!* We moeten er op letten dat wij het dáár altijd aan weten kunnen, of de Heere tegenwoordig is als de gemeente samenkomt: wanneer Hij tegenwoordig is, staat Hij altijd in het midden. Ook in de prediking. Op wondere wijze breekt Christus het ongelooft van Zijn jongeren door hun verstand te openen, zodat zij de Schriften verstaan (Lukas 24:45).

Thomas erbij!

Ook de zesde verschijning vindt op de eerste dag der week plaats: acht dagen na de vijfde. Nu is Thomas er wel bij. Wat een wonder, dat Christus niet alleen komen wil tot Zijn Gemeente als geheel, maar dat Hij Zich ook verwaardigt een bezoek te brengen aan een moedeloze achterblijver. Thomas' zwaar-

moedigheid had zijn weerslag op zijn geestelijk leven. Toch kunnen we een van onze oude predikanten bijvallen die eens zei dat hij heel graag nog enkele tientallen van die 'ongelovige Thomassen' in zijn gemeente zou willen hebben. Uiteindelijk mocht Thomas verder zien dan alle andere apostelen, toen hij tot Christus zei: 'Mijn Heere en mijn God!'

De zeven vissers

Alleen Johannes beschrijft de verschijning aan de zeven vissers op de Zee van Tiberias. Vanaf dit moment zijn wij niet meer geheel zeker over de juiste volgorde. Deze verschijning kan namelijk de zevende zijn, maar ook wel de achtste of de negende. Maar dat is niet van zoveel belang. Johannes 21 is een heel rijk hoofdstuk in de Schrift. Aan het eind van hoofdstuk 20 is het alsof de apostel klaar is met het schrijven van het Evangelie dat zijn naam draagt. Dan neemt hij echter de pen nog éénmaal op: 'Na dezen openbaarde Jezus Zichzelven wederom de discipelen aan de Zee van Tiberias...'. Zeven mannen waren daar een lange nacht aan het vissen geweest, zonder iets te vangen. Geschoolde vaklui! Zij begrijpen er niets van. In de morgenstond staat Jezus op de oever. Dat wordt het begin van een aantal zeer verrassende gebeurtenissen. Het net wordt aan de rechterzijde uitgeworpen – en zij vangen 153 grote vissen zonder dat het net scheurt! Eindeloos heeft men over dat getal 153 gespeculeerd. Om het met Hellenbroek te zeggen: men heeft erover gegist, getwist en gemist. Het getal zal wel niet meer en niet minder willen zeggen dan dat de 'vangst' die zij straks als vissers der mensen zullen mogen binnenhalen, bij God gekend en door God geteld is.

Bij een kolenvuur (weet je nog, Petrus, een kolenvuur?) wordt Simon, Jona's zoon, in het bijzijn van de anderen hersteld in zijn ambtelijke taak om de lammeren van Christus te weiden, de schapen van Christus te hoeden en de schapen van Christus te weiden.

Meer dan vijfhonderd broeders!

Er is nog één heel opmerkelijke verschijning geweest: die aan meer dan vijfhonderd broeders op éénmaal. Zij wordt alleen vermeld in 1

Korinthe 15:6. Of... misschien toch niet alleen dáár. Velen zijn van mening dat de verschijning op de berg in Galilea, waarvan we lezen in Mattheüs 28:16-20, dezelfde is als die aan de 'vijfhonderd broeders'. Eén vergissing moeten we in elk geval niet maken: te denken dat de verschijning waarvan wij lezen in Mattheüs 28 heeft plaatsgevonden bij de hemelvaart. Want dat is natuurlijk niet zo. De Heere Jezus is niet ten hemel gevaren van een berg in Galilea, maar vanaf de Olijfberg, nabij Jeruzalem.

Meer dan vijfhonderd broeders! We moeten bedenken dat de apostel Paulus, wanneer hij met een paar sobere woorden over deze verschijning spreekt, het woord broeders niet zó maar gebruikt. Hij bedoelt daar kinderen des Heeren mee. De verwonderde vraag zou bij ons op kunnen komen: wáren die er dan nog? Zo kort na Pasen? Er zullen toch ook wel 'zusters' bij zijn geweest. Misschien wel evenveel als broeders. Op Goede Vrijdag scheen Christus' Kerk tot een schamel handjevol bange, schuwe mensen te zijn teruggebracht. En zie nu toch eens aan: nog geen zeven weken later blijken er daar in Galilea nog zo'n duizend oprechte kinderen des Heeren te zijn, aan wie de Middelaar verschijnt. De Kerk 'wordt van God bewaard, of staande gehouden, tegen het woeden der gehele wereld; hoewel zij somwijlen een tijdlang zeer klein en als tot niet schijnt gekomen te zijn in de ogen der mensen', schreef Guido de Brès in 1561 (NGB 28). Wanneer Paulus zijn brief aan de Korinthiërs schrijft, leeft het merendeel van die vijfhonderd broeders nog; men kan er dus navraag naar doen. Sommigen zijn reeds ontslapen.

Welke Jakobus?

Alleen Paulus vermeldt nog een verschijning aan Jakobus (1 Korinthe 15:7a). De grote vraag die zich hier voordoet is: welke Jakobus wordt hier bedoeld? Er zijn immers in de apostelkring verschillende personen geweest die deze naam droegen. In de eerste plaats natuurlijk Jakobus, de zoon van Zebedeüs, de broer van de apostel Johannes. Deze Jakobus is later door koning Herodes Agrippa I met het zwaard gedood. Maar er is ook nog een andere

Jakobus in de kring van de apostelen geweest. Hij wordt 'Jakobus de kleine' genoemd en is een zoon van een zekere Alfeüs. En dan is er ook nog een Jakobus geweest die de 'broeder des Heeren' wordt genoemd, van wie we bijvoorbeeld kunnen lezen in Galaten 1:19. Volgens sommige uitleggers (onder wie de kanttekenaren) zijn de tweede en de derde hier genoemden één en dezelfde persoon geweest. U zult wel begrijpen dat dit alles het preken over deze verschijning niet zo eenvoudig maakt. Ik moet mijn lezers belijden dat ik er wel eens met genoegen over gepreekt heb, maar dat later allerlei vragen bij me opkwamen: heb ik nu toch wel de goede Jakobus voorgehad? Later heb ik er nooit meer over durven preken. Maar laat dat mijn broeders niet beletten het wél te doen!

Op de Olijfberg

De laatste verschijning die in de veertig dagen na Christus' opstanding heeft plaatsgevonden, is die bij de hemelvaart geweest. Daarover kunnen we kort zijn. Uit Handelingen 1 weten we dat bij die verschijning elf mannen tegenwoordig zijn geweest: de apostelen. Zegenend is Christus voor de ogen van Zijn jongeren vanaf de Olijfberg nabij Jeruzalem ten hemel gevaren. Tien verschijningen! Misschien zal iemand zeggen: maar later is Christus toch nóg wel eens verschenen? Dat is waar. Aan Saulus van Tarsen, als aan een 'ontijdig geborene' voor de poorten van Damascus. Aan Johannes de apostel, op het strand van Patmos. Maar we zouden in dit artikel alleen schrijven over de verschijningen die hebben plaatsgehad in de *veertig dagen* tussen Zijn opstanding en Zijn hemelvaart. Die verschijningen zijn geheel uniek geweest. Zó, in een lichamelijke gedaante, verschijnt Christus nu niet meer aan Zijn volk. Niemand mag daar ook om vragen. Wél mogen wij erom smeken of Hij Zich door Zijn Woord en Geest aan onze zielen bekend wil maken als Degene Die dood geweest is en weder levend is geworden en Die nu de sleutels heeft van de hel en van de dood.

Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken

Is er voor ons dan niets meer heilig?

In deze dagen gaat de Amerikaanse film *The Passion of the Christ* draaien in de bioscoopzalen. Deze film heeft in Amerika al veel stof doen opwaaien en ook in ons land veel aandacht gekregen. De film gaat over de laatste uren van het lijden van de Heere Jezus. De uitbeelding van dit lijden is zo schokkend, keihard en gruwelijk uitgebeeld, dat de Amerikaanse filmkeuring aan deze film de code R (restricted, minimumleeftijd achttien jaar) heeft meegegeven.

Het RD heeft in een hoofdredactioneel artikel gewaarschuwd voor deze film. In een opinieartikel in dezelfde krant heb ik deze film godslasterlijk genoemd. Zo'n film mag daarom nooit als een evangelisatiemiddel worden ingezet. In het RD en ook in verschillende kerkelijke bladen is tegen het vertonen van deze film geschreven. Het Vaticaan is blij met de film. De regisseur, Mel Gibson, blijkt een 'diep gelovig rooms katholiek' te zijn.

Vanuit de evangelische hoek lijkt men niet de minste moeite te hebben met de film. In een ingezonden artikel 'Langs allerlei wegen tot het Woord' op 17 maart in het RD schrijven ds G. Drayer, zendingsdeputaat, en dr S. Paas, evangelisatieconsulent binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken, op een heel relativerende manier over de inhoud van de film en vinden dat de film 'enig krediet verdient', zeker als pre-evangelisatie.

In dit artikel willen we vooral enkele punten die in de discussie naar voren zijn gekomen nog eens op een rij zetten.

De film als evangelisatiemiddel

Wie enigszins thuis is op het terrein van de evangelisatie weet hoe er geworsteld kan worden met het verstaanbaar maken van de bijbelse boodschap voor de postmoderne mens. Het Evangelie als boodschap van genade voor verloren zondaren sluit geen enkele plaats en persoon uit waar dat Evangelie niet gebracht zou kunnen of mogen worden. Een

heel andere zaak is of die boodschap zo moet worden aangepast aan de leefwereld van de postmoderne mens dat de bijbelse boodschap geweld wordt aangedaan. Naast het aanpassen van de boodschap kan men zich ook zo vereenzelvigen met de entourage van de omgeving waarin men de boodschap brengt dat het unieke van de bijbelse boodschap verloren gaat.

In het geval van deze film 'verpakt' men de boodschap in een film en men gebruikt de bioscoop als plaats om de boodschap te brengen. Zou de Heere nu werkelijk willen dat wij de methoden van reclame, van de filmindustrie en de wereld van het uitgaansleven moeten benutten voor Zijn boodschap? Het staan bij de ingang van een bioscoop met een folder die waarschuwt tegen wat men in de bioscoop gaat zien, is principieel een heel andere benadering dan in de bioscoop een film gaan draaien die de mens zo moet aangrijpen dat hij naar de Bijbel gaat vragen.

Mag het leven van de Heere Jezus verfilmd worden?

Mijn antwoord op deze vraag is: nee. De Rooms Katholieke kerk heeft er nooit moeite mee gehad om het lijden van Christus uit te beelden, vooral in de lijdensweken. Onze vaders hebben daar ernstig tegen gewaarschuwd. Het is niet toevallig dat de maker van de film, Mel Gibson, zegt een gelovige rooms katholiek te zijn. De film geeft op een eigentijdse manier voedsel aan de rooms katholieke volksvroomheid. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het Vaticaan zeer prijzend over de film is. De discussie over het wel of niet verfilmen van Christus' lijden concentreert zich op Zijn menselijke natuur. Straks wil ik daar nog iets over zeggen.

Er is nog een ander punt dat tot nu toe onderbelicht is gebleven. Dat is de vraag waar Christus aanbeden wil en moet worden. Het uitbeelden van Christus' lijden in de roomse kerk heeft alles te maken met hoe

men Christus aanbidt. Men aanbidt Hem in Zijn menselijke natuur. Dit komt naar voren in de viering van de roomse mis. Het komt ook naar voren in de lijdenstijd, in de vorm van allerlei passiespelen. Het zien van het lijden van Christus wekt medelijden op en als gevolg daarvan een vorm van aanbidding en navolging, devotie.

Dit is een vorm van aanbidding die Christus zelf afwijst. Hij wil niet onze aanbidding in de vorm van medelijden en Hij wil ook op geen enkele manier als een martelaar worden gezien. Als de vrouwen van Jeruzalem Christus willen bewenen op weg naar het kruis, dan wijst Christus dit af. We lezen in Lukas 23:27,28: 'Een grote menigte van volk en van vrouwen volgde Hem, welke ook weenden en Hem beklagden. En Jezus zich tot haar kerende zeide: Gij dochteren van Jeruzalem, weent niet over Mij, maar weent over uzelf en over uw kinderen'. Een aanbidding die niet meer is dan een gevoel van medelijden wil Hij niet.

Onze vaders hebben de aanbidding van Christus naar Zijn menselijke natuur veroordeeld als een vervloekte afgoderij. In Zondag 30, antwoord 80 spreken ze daarover. 'Christus is nu naar zijn menselijke natuur niet op de aarde maar in de hemel ter rechterhand Gods Zijns Vaders, en wil daar van ons aangebeden zijn'. In Zondag 18, antwoord 47 lezen we: 'Christus is waarachtig mens en waarachtig God. Naar Zijn menselijke natuur is Hij niet meer op aarde maar naar Zijn Godheid, majesteit, genade en Geest wijkt Hij nimmermeer van ons.'

Hij bedient Zich van Zijn Geest en Woord om te brengen tot geloof en aanbidding. Zou Hij, Die alle macht heeft in de hemel én op de aarde, voor de bouw van Zijn Koninkrijk het nodig hebben om als een Hollywood-ster, als een idool aanbeden te worden? Voor een goed verstaan van Zijn lijden en sterven heeft de Heere Jezus ons Zijn Woord nagelaten en daarbij de twee tekenen die Zijn lijden en sterven afbeelden, het gebroken brood en de vergoten wijn bij de instelling van het Heilig Avondmaal. Wie meer nodig heeft dan Zijn Woord en de zichtbare tekenen van de sacramenten, miskent de kracht van de Heilige Geest, gaat in tegen Jezus' eigen getuigenis en ver-

grijpt zich aan de heilige dingen en loochent de Godheid van Christus. Als de priesters in het Oude Testament zich eigenzinnig niet hielden aan de door de Heere gegeven instructies, dan moesten ze gedood worden. Of ze het goed bedoelden of niet, deed dan niet terzake. Daarom moeten wij bij de afweging of wij het lijden van Christus mogen verfilmen niet laten leiden door de gevoelsargumenten van de regisseur. Die doen helemaal niet ter zake!

Hoe spreken we over Christus als mens?

Wij belijden dat Christus waarachtig God is en tegelijk waarachtig en rechtvaardig mens. Op de vraag *wat Christus is*, moeten we als antwoord geven: waarachtig (=echt) mens en tegelijk waarachtig God. We mogen nooit iets afdoen van zijn mensheid, maar ook niet van Zijn Godheid. Dit is een geheimenis, een *mysterie*: God geopenbaard in het vlees. Als Hij niet volledig mens zou zijn, dan zou Hij geen volkomen Borg zijn en Zich kunnen stellen in de plaats van Zijn volk. *Zelf* zonder zonde, is Hij, als mens, tot zonde *gemaakt* om voor zondaren de toorn Gods te kunnen dragen. Met de belijdenis van de mensheid van Christus staat of valt de zaligheid van de kerk. Onze vaders waren daarom ook wars van alle docetisme en wij met hen.

De grote vergissing die velen maken (zie het genoemde artikel van Drayer en Paas in het RD) is dat zij uit de mensheid van Christus afleiden dat hij *dús* uitgebeeld, nagespeeld mag worden. Christus was echt mens en velen hebben Hem gezien tijdens Zijn omwandeling op aarde. Johannes zegt in Joh. 1:14: 'Hij heeft onder ons gewoond'. De afwijzing van een film over het leven en lijden van Christus ligt niet zozeer in Zijn mensheid maar vooral in Zijn Godheid en in de Persoon *Wie Hij is*. Hij is Gods Zoon, een Goddelijk Persoon. Dit is een geheim dat mensen tijdens Zijn omwandeling alleen 'zagen' als de Heilige Geest de ogen daarvoor opende. De belijdenis van Zijn Godheid ontsluit ook het geheim *Wie Hij is*. Hij is de Zoon van God, gezonden door de Vader, gekomen in de wereld om Zaligmaker te worden voor Zijn volk. Als Persoon is Hij uniek. Geen enkel mens kan en mag

zich ooit Gods Zoon noemen. Het is daarom ook godslasterlijk als iemand meent zich te kunnen verplaatsen in de Persoon van Christus, zoals in de film gebeurt. Hem verfilmen betekent Hem beroven van Zijn unieke Goddelijke identiteit. Het tweede gebod geldt daarom ook voor het afbeelden van Christus. Hij is wel als Borg beladen met de zonde en schuld van Zijn kerk, maar in Zichzelf blijft Hij de Heilige. Als de nieuwtestamentische gemeente in haar gebed in Handelingen 5 spreekt over 'Uw heilig Kind Jezus' dan is dat tot lering en waarschuwing om ons niet te vergrijpen aan zaken die God ten strengste verbiedt.

De film als pre-evangelisatie

Drayer en Paas willen de film niet zien als een evangelisatiemiddel op zichzelf maar wel als een van de mogelijke middelen om tot een gesprek te komen over wezenlijke zaken en uiteindelijk mensen te brengen bij Gods Woord. Zij zeggen in dit verband: 'De film zien wij als pre-evangelisatie, en niet meer dan dat'. Ik vind dit een redenering die geen hout snijdt. Wij kunnen niet tegelijk zeggen dat iets niet mag en toch wel kan. Wij hebben in ons handelen ons te laten leiden door principes die in overeenstemming zijn met Gods Woord. Als iemand, die de film heeft gezien, met vragen over wie Jezus is bij ons komt, dan zal uiteraard niemand zo'n persoon een gesprek weigeren omdat hij met die vragen komt. Een standpunt hebben over de film is totaal wat anders dan een bezoeker van de film te woord staan.

De term pre-evangelisatie is een innerlijke tegenstrijdigheid en heel gevaarlijk. Vanuit het evangelisatiewerk zijn we er verantwoordelijk voor om bijbels-verantwoord gestalte te geven aan evangelisatie en wat daarvoor ligt, mag en kan de naam van evangelisatie niet dragen, al zetten we er een voorvoegsel voor. De Heere staan, in Zijn Goddelijke vrijmacht, alle middelen en alle plaatsen in Zijn schepping ter beschikking om een mens stil te zetten. Wij zijn echter gebonden aan de door Hem gegeven middelen en mogen alleen in die weg wonderen verwachten, naar Zijn belofte en onder Zijn zegen.

Als we de film bestempelen als pre-evangelisatie, dan geven we voeding aan de gedachte dat er in het leven van mensen sprake kan zijn van een soort voorbereidende genade, die vooraf gaat aan de wekring van Woord en Geest. Alleen door Geest en Woord worden doden tot het leven geroepen. En daarom mogen we het alleen daarvan verwachten. Bovendien lopen we het grote gevaar dat we bij het spreken over pre-evangelisatie teveel waarde gaan toekennen aan allerlei gevoelens van de mens, als een soort 'opstap' om te komen tot geloof. En tegelijk ontdoen we het Woord van Zijn Goddelijke kracht. We moeten het Woord van God als middel niet *boven* de film plaatsen, zoals Drayer en Paas doen. We moeten het Woord *tegenover* de film plaatsen.

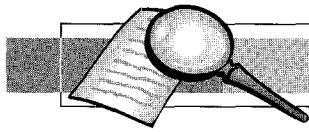
Aanwakkeren van antisemitisme

Een aspect dat tot nu toe in de discussie onderbelicht is, wil ik tenslotte nog noemen.

De film wakkert heel sterk de gevoelens van antisemitisme aan, zoals al is gebleken in Amerika. Ik wil hier geen theologische uiteenzetting geven over de plaats van het Joodse volk in de eindtijd. Wat de Heere nog voorheeft met Zijn oude bondsvolk, weten wij niet. Wel ben ik ervan overtuigd dat christenen er niet aan mogen meewerken om antisemitische gevoelens op te roepen. Wie Christus wil verkondigen als de enige weg der zaligheid voor Jood en heiden, zal tegelijk willen voorkomen dat die verkondiging de haat tegen de Joden aanwakkert. Bijbels verantwoord evangeliseren sluit daarom opwekken van gevoelens van antisemitisme uit. Misschien zou op dit punt nog eens nader ingegaan kunnen worden door ons deputaatschap voor Israël. Laten wij ons ten opzichte van het Joodse volk, als het gaat om de kruisiging, maar houden bij wat Jacobus Revius heeft verwoord in een van zijn gedichten dat als titel draagt 'Hy droech onze smerten' en dat begint met de regel 'T'en zijn de Joden niet, Heer Jesu, die u cruysten'. U kunt het elders in dit blad vinden.

Rijssen,

ds. A. Schreuder

Na een koninklijke begrafenis

Een indrukwekkende en tegelijk zeer teleurstellende begrafenis op 30 maart 2004. Prinses Juliana, overleden in de leeftijd van 94 jaar, bijgezet in de grafkelder tot de dag van de wederopstanding. Bijgezet bij degenen die haar voorgingen. Maar een begrafenisdienst geleid door een vrouwelijke predikant. Bovendien door een remonstrantse predikante. Een slag in het gezicht van allen die in het verleden hebben gestreden tegen de vrijzinnigheid. Zeer teleurstellend en verdrietig.

Aan een leven dat stond in het teken van dienst aan het Nederlandse volk is een einde gekomen. Haar levens-einde bracht Prinses Juliana door in Paleis Soestdijk onder moeitevolle omstandigheden. Prins Bernhard moet zijn vrouw missen, de dochters hun moeder en de nog enige schoonzoon, mr. Pieter van Vollenhoven, zijn schoonmoeder en de kleinkinderen hun oma.

Tegenstrijdige gevoelens

Prinses Juliana is niet meer. Men kent en vindt haar plaats niet meer. In paleis Soestdijk niet. Nog wel naar het lichaam in de grafkelder van de Nieuwe Kerk in Delft. Nog wel als Koningin Juliana in de geschiedenisboeken. Maar ook daaraan zal eenmaal een einde komen. Terugziende op haar overlijden en begrafenis strijden verschillende gevoelens om voorrang. Enerzijds is daar de verbondenheid met het Huis van de Oranjes dat zo'n grote plaats heeft ingenomen in de wording van ons land. Een grote plaats ten opzichte van de religieuze en culturele bepaaldheid van ons land. En anderzijds een gevoel van teleurstelling over alle dingen die hebben plaatsgevonden. Daarbij komt het gevoel van medeleven met Prins Bernhard en vooral ook met Koningin Beatrix, die zo kort na het overlijden van haar man, Prins Claus, nu ook haar moeder moest missen.

Als ik iets over deze tegenstrijdige gevoelens wil zeggen, dan doe ik dat met grote voorzichtigheid en toch met een blijvend gevoel van verbondenheid met het Oranjehuis. Die verbondenheid heeft echter wel een geduchte knauw gekregen.

Verbondenheid

Het heeft God belijfd hen over ons te stellen. En Nederland zou Nederland niet zijn als Willem van Oranje zijn geld en goed niet voor deze lage landen had gegeven, als Prins Maurits niet onvervaard had gekozen voor de gereformeerde leer, als Willem III niet had gevochten voor de vrijheid van het protestantse geloof tegen rooms-katholieke dwinglandij. Wat zou Nederland zijn zonder het Huis van Oranje? Misschien een provincie van Frankrijk of van Duitsland? Zouden we dan op kerkelijk gebied ook nog zoveel hebben als we nu mogen heb-

ben, waar dat in genoemde landen niet gevonden wordt? En dat ondanks de onterechte reglementen van Koning Willem I in 1816. Wie zal het zeggen? Zeker is wel, dat we veel aan het Huis van Oranje te danken hebben. Dat geeft een blijvende verbondenheid. Maar dat maakt de droefheid en de teleurstelling des te groter.

Teleurstelling

Een Nederlandse Prinses van Oranje, die 32 jaar Koningin der Nederlanden is geweest, begraven na een voorafgaande dienst geleid door een remonstrantse predikante. Wie had dat ooit kunnen denken? Een traditie verbroken. Een stap verder op de weg van het verlaten van de eenvoud van het Woord van God, dat ons leert dat we niet sterven kunnen, zoals we geboren zijn, ook een koningin niet. De begrafenis werd gekenmerkt door veel ceremonieel vertoon. Dat hoort bij een koninklijke begrafenis. Een begrafenis van een koningin is niet iets wat beperkt kan blijven tot de familie, maar raakt het hele volk. Juliana was Koningin van het hele Nederlandse volk. Dat bleek ook uit de velen die schriftelijk of persoonlijk hun medeleven hebben betoond. Ook door het geheel van onze gemeenten is dat gedaan aan het adres van Prins

Hij droeg onze smarten

*'t En zijn de Joden niet, Heer' Jesu, die U kruisten
Noch die verraderlijk U togen voor 't gericht
Noch die versmadelijk U spogen in 't gezicht
Noch die U knevelden en stieten U vol puisten **

*'t En zijn de krijgslui niet die met hun felle vuisten
De rietstok hebben of de hamer opgelicht
Of het vervloekte hout op Golgotha gesticht
Of over Uwen rok 't saam dobbelden en tuisten ***

*Ik ben 't, o Heer', ik ben 't die U dit heb gedaan
Ik ben de zware boom die U had overlaân
Ik ben de taaie streng waarmee Gij ging gebonden
De nagel en de speer, de gesel die U sloeg
De bloed-bedropen kroon die Uwen schedel droeg
Want dit is al geschied – helaas! – om mijne zonden*

*   gezwollen
**   spelen, dobbelen

Jacobus Revius (1586-1658)

Bernhard en aan Hare Majesteit Koningin Beatrix.

Indrukwekkend

Het was een indrukwekkende begrafenis. Velen zullen zeggen: een mooie begrafenis. Ontroerend. Ja ook. Hoe dochter Christina zong bij de baar van moeder. Mooie woorden werden er gesproken door de remonstrantse predikante. Mooie woorden, over Prinses Juliana, over de mens. Over haar wens dat er gesproken zou worden bij haar begrafenis over vrede en dat de mensen niet bang hoeven te zijn om te sterven. Maar o, wat leeg allemaal. Geen heenwijzen naar de oorzaak van ons sterven: de zonde. Ik heb het woord 'zonde' of 'schuld' niet gehoord, voorzover ik me herinneren kan. Prachtige liederen werden er gezongen, zelfs niet-religieuze liederen, alles op verzoek van de overledene. Maar waar bleef de noodzaak van het in Christus geborgen te zijn? De noodzaak om door de Heilige Geest Christus te worden ingelijfd? Het viel me op dat bij de zegen aan het begin van de dienst de Heilige Geest ook niet werd genoemd. Over vrede werden mooie dingen gezegd, maar over de vrede met God waar Paulus van spreekt in Romeinen 5 'Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onze Heere Jezus Christus', daar sprak de predikante niet over. Het was allemaal zo horizontaal. Bang om te sterven behoeven we niet te zijn als we mogen weten begrepen te zijn in het lijden en sterven van Christus. Daarover is de Schrift duidelijk. Sterven is voor Gods kinderen een doorgang tot het eeuwige leven. Maar als we Christus niet kennen, hebben we juist alle reden om bevreesd te zijn voor de dood. Wijlen Koningin Wilhelmina sprak op de haar eigen wijze over de noodzaak om in Christus geborgen te zijn. Zij sprak van de ijdelheid van het nastreven van eigen begeerten, van het in kortzichtigheid betreden van eigen paden en plannen te beraamen, welke onverenigbaar zijn met Gods bestel. Ze zegt daarvan in *Eenzaam, maar niet alleen*: "Deze zullen, na veel onheil voor de enkeling en de gemeenschap te hebben aangericht, uiteindelijk luchtkastelen blijken te zijn. Ja, erger nog, de gevangenschap van onze tijd bij de machten der duisternis voortzetten."

De boodschap bij de begrafenis van Prinses Juliana stak daar schril bij af.

Zegen

De priesterlijke zegen uit Numeri 6 werd over het lichaam van de overledene uitgesproken. Heel indrukwekkend en voldoende om emoties los te maken. Maar waarom dit alles? Zijn we dan al zover dat we ook de overledenen gaan zegenen? De dood moet op alle mogelijke manieren van zijn verschrikking worden ontdaan. Maar dat zal niet gaan. Zelfs niet voor een koningin. Ook zij was een mens als andere mensen. In zonden ontvangen en geboren. Ook zij kon alleen door het bloed en de gerechtigheid van Christus God ontmoeten. Nee, wij hoeven gelukkig niet te oordelen.

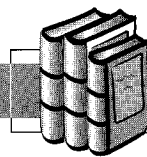
Gewoon

Het bijzondere aan Prinses Juliana was, zo zei iemand, dat ze zo gewoon was. Nu, dat is zeker waar. Ze was een vrouw die graag dicht bij de mensen stond. Ze mengde zich gemakkelijk tussen het publiek. Dat was aan de ene kant heel plezierig. Ik weet nog hoe ik haar vroeger eens van dichtbij meemaakte bij de opening van een sociale werkplaats. Na het officiële gedeelte, waar ze kennelijk niet zo veel prijs op stelde, ging ze onmiddellijk tussen de werknemers van de sociale werkplaats

zitten, stak een sigaret op en deed alsof ze één van hen was. Dat dit door deze werknemers ten hoogste op prijs werd gesteld, laat zich raden. Aan de andere kant bracht dat ook een groot gevaar met zich mee. In de teloorgang van het gezag op allerlei terreinen van het leven, heeft Prinses Juliana er denk ik op deze wijze ook aan bijgedragen dat het aanzien van het Koninklijk Huis minder is geworden. Gelukkig zijn de stemmen die roepen om afschaffing van de monarchie de laatste jaren wat verstomd, maar er kunnen zo maar ineens weer dingen gebeuren die de antimonarchistische machten in de kaart spelen. Voorzover ik dat kan beoordelen, heeft Koningin Beatrix door haar stijl van regeren het aanzien van het koninklijk ambt goed gedaan. Gezagsdragers kunnen ook té gewoon zijn. Het nivellerende karakter daarvan moeten we niet onderschatten. Het meest erge blijft echter dat duidelijk blijkt dat ons vorstenhuis gebroken heeft met de gereformeerde leer. Bij het gevoel van verbondenheid blijft het verdriet en de teleurstelling. Eigenlijk konden we niet anders verwachten, maar als je er dan zo mee geconfronteerd wordt, doet het des te meer zeer.

Capelle aan den IJssel,

ds. W. Silfhout

Boekennieuws

Samuele Bacchiocchi, Van Sabbat naar Zondag; Een historisch onderzoek naar de opkomst en viering van de zondag in het vroege christendom. Uitg. Bread of Life, Vlissingen, 2003; 352 blz.; ISBN 90 75226 53 5; € 21,50.

Van tijd tot tijd hebben er in de geschiedenis stemmen geklonken tegen de zondag als rustdag. Nog altijd zijn er mensen die liever samen met de Joden de sabbat zouden vieren. Het merkwaardige is dat dit verlangen steeds opkwam in kringen waarvan het noemen van de naam ons al hui-verig maakt: Wederdopers, Zevendedags-adventisten, de volgelingen van H.J. Verwoerd uit Waarder. Het pleidooi om terug te keren naar de sabbat staat zelden op zichzelf; meestal gaat het samen met tal van andere, soms zeer merkwaardige opvattingen die zelfs sektarische trekjes

vertonen. In sommige kringen wordt de sabbat daadwerkelijk gevierd met Joodse liederen en rituelen erbij. Ook de Joodse feesten zouden dan gevierd moeten worden. De hervormde ds. W.Chr. Hovius sprak in dit verband eens over een "modieus verschijnsel". We moeten niet doen alsof we Joden zijn, waarschuwde hij.

Sinds kort is er een dik boek in de handel over de verschuiving van sabbat naar zondag. Het is een vertaald proefschrift van Samuele Bacchiocchi, die lange tijd hoogleraar was in Amerika. Zijn studie, waarin veel historisch materiaal verzameld is, loopt uit op een pleidooi voor de viering van de sabbat. Aan het eind van het boek geeft de theoloog zelf overigens toe dat hij een "persoonlijke interpretatie" heeft gegeven van de beschikbare bronnen.

Volgens Bacchiocchi stamt de viering van de zondag niet uit het Nieuwe Testament – zoals wij wél geloven –, maar uit later tijd. Hij ziet een ingewikkelde samenloop van anti-judaïsme, aanbidding van de zon en sociale, politieke en theologische motieven. Als de viering van de zondag inderdaad een samenspel zou zijn van zulke menselijke motieven, dan stond de zaak op losse schroeven. Maar we geloven dat de apostelen, door de leiding van Gods Geest, de dag van Christus' opstanding reeds hebben gevierd, zodat de joodse sabbat geleidelijk opging in de viering van de zondag. In dat geval hebben we niet zo veel te maken met de motieven uit de kerkgeschiedenis die Bacchiocchi aanvoert. Er mag later anti-judaïsme in het spel zijn gekomen, er mag later een relatie gelegd zijn met heidense zoonanbidding, maar dit is een latere verbastering van de oorspronkelijke mening des Geestes, dat de nieuwtestamentische kerk de dag van Christus' opstanding zou gedenken.

Wat Bacchiocchi schrijft over de genezingen van de Heere Jezus op de sabbat en de diepere betekenis daarvan, is op zichzelf de moeite waard. Was Christus niet heilig werkzaam op de sabbat, in het werk van Zijn Vader? Stelde hij geen tekenen van Zijn verlossingswerk door juist op de sabbat mensen te genezen? Maar dit kan niet gebruikt worden als een pleidooi tegen het vieren van de zondag!

Het boek van Bacchiocchi wekt verschillende malen de indruk dat de conclusie al heel snel vaststond. In elk geval doet hij alle moeite te 'bewijzen' dat in het Nieuwe Testament de zondag niet is gevierd. Dat Christus Zelf verschillende malen op die dag aan Zijn discipelen verscheen, maakt op Bacchiocchi weinig indruk. Christus' verschijningen volgden geen vast patroon, betoogt hij. Nu is dat waar, maar het is toch opmerkelijk dat Christus op zondag juist verschijnt aan de kring van Zijn discipelen, de afspiegeling van de Kerk van het Nieuwe Testament. Daarom zien we in Christus' verschijning op de paasavond en de week daarna juist wél een aanwijzing dat de zondag voortaan de rustdag is. Geen menselijke instelling, maar gehouden naar het voorbeeld van de opgestane Christus! Dat is beslissend.

Het boek van Bacchiocchi is nuttig om de tegenargumenten te kennen van tegenstanders van de zondag als rustdag, het is nuttig om de leren dat de viering van de zondag in een geleidelijk proces meer beslag kreeg, maar overtuigen doet het niet. Het komt soms zelfs tamelijk gewrongen over. De argumenten dat de uitdrukking "dag des Heeren" in Openbaring 1:10 niet zou zien op de zondag, maar een aanduiding is van de dag van Christus' wederkomst, overtuigen niet. Het zou heel goed kunnen zijn dat Openbaring 1:10 óók een toespeling bevat op de dag van Christus' wederkomst – Openbaring is immers een boek dat zich uitstrekt tot de jongste dag –, maar daarmee blijft staan dat Johannes in de geest was op de "dag

des Heeren", de dag van Christus' opstanding, net zo goed als "des Heeren avondmaal" in 1 Korinthe 11:20 ziet op het Avondmaal ter gedachtenis aan Zijn lijden en sterven.

Opmerkelijk is dat Bacchiocchi's boek ruim 25 jaar geleden al voor het eerst verscheen en nu pas in het Nederlands vertaald is. Dat lijkt te maken te hebben met de activiteiten van de Sabbatsstichting, die al verschillende jaren op tamelijk zelfverzekerde wijze de viering van de sabbat promoot. Het werk van deze stichting kan niet alleen rekenen op sympathie vanuit de Zevendedags-adventisten, maar ook van de gereformeerde bonds-predikant ds. G.H. Abma. In twee uitgaven van stichting Christenen voor Israël schreef hij lovende recensies over het boek van Bacchiocchi. Ds. Abma's pleidooi voor de viering van de sabbat staat in het kader van een vergaande toenadering tot het jodendom, inclusief het geloof in een herbouw van de tempel en een herstel van de offerdienst. In het vreedrijk zal de sabbat worden gevierd, denkt ds. Abma. Al zulke gedachten zorgen ervoor dat we elk pleidooi tot terugkeer naar de sabbat wel met veel reserves mogen bezien. De stap naar het afbreuk doen aan het enige offer van Christus lijkt in dit spoor heel dichtbij te komen.

Ugchelen,

J.M.D. de Heer

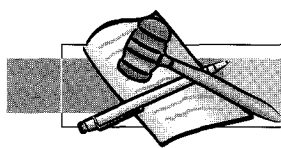
Ds. A.F. Honkoop, Kom en zie, 52 meditaties; Uitg. Den Hertog, 166 pag., prijs: € 14,50.

Af en toe verschijnt er een boekje met meditaties van één van onze predikanten. Daar kunnen we alleen maar blij mee zijn. Nog niet zo lang geleden is er een dergelijk boekje uitgegeven van ds. A.F. Honkoop. Ik wil niet verbergen dat ik daar heel blij mee ben. Al lezend hoorde ik ds. Honkoop als het ware weer preken. Het opmerkelijke is echter dat niet de stijl en manier van 'onze dominee' de aandacht vraagt. De meditaties roepen als het ware voortdurend "Kom en zie". Ds. Honkoop heeft zo graag mensen tot Christus willen leiden. Daar leggen deze meditaties getuigenis van af. Tegen de inktzwarte achtergrond van de

zondaar schittert de diamant van Hem in Wie alleen het leven is. De overdenkingen sparen de zondaar niet. Ze geven ook geen rust in allerlei gestalten. Vanuit de Schrift wordt de rust voortdurend opgezegd, omdat buiten Hem geen rust te vinden is. Hoe een arme zondaar geleid wordt tot Hem kunnen we hier terugvinden. De overdenkingen doen meer. Vanuit het "Christus Die ons leven is" (de laatste preek die ik in Wageningen hoorde) wordt op een heel tere wijze ook het leven met Christus geschilderd. Verschillende meditaties nemen Gods kinderen mee om te laten zien hoe Hij als de gehoorzame Knecht van Zijn Vader aan Gods recht genoeg moest gaan doen en hoe Hij dat heeft gedaan. De aangebrachte bloedgerechtigheid op grond waarvan God de Vader in de opstanding van Christus Zijn volk vrijspreekt van schuld en straf en een recht geeft op het eeuwige leven is soms bijna als een loflied te horen. Zo worden Gods deugden verheerlijkt. Zo komt een zondaar aan de zaligheid. Aan deze meditaties kun je je ziel als het ware toevertrouwen. Je voelt je er veilig bij om erdoor geleid te worden én te merken wat je mist. Dit boekje heeft zijn weg inmiddels gevonden. In alle stilte beleeft zo'n werkje herdrukken. Veel oudere mensen zullen het al in hun bezit hebben omdat kerkenraden het aan het einde van het jaar het als geschenk ter hand stelden. We hopen dat het ook in handen van onze jonge mensen komt. Het is echt niet te moeilijk en hier hoor je vanuit Gods Woord hoe de Heere Zijn volk toebrengt en onderwijst. Vooral tegen onze jongeren zou ik willen zeggen: kom en zie! Omdat het 52 meditaties zijn, kan er een heel jaar mee worden gedaan. Ik ben benieuwd hoe velen het geduld kunnen bewaren om steeds weer een week te wachten om de volgende te lezen. We bevelen dit boekje van harte in ieders bezit. We hopen dat onze oude predikant, samen met zijn vrouw, in deze moeilijke tijd waarin hij niet meer preken kan, bij ogenblikken mag uitzien naar dat ogenblik dat het nog een keer klinken zal: Kom en zie! Het zal schoner zijn dan in de meditaties kon worden verwoord.

Nieuw-Beijerland

ds. D. de Wit

Kernieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Benthuizen en te Zwijndrecht:
ds. A.B. van der Heiden te Oostkapelle;
te Berkenwoude:
ds. B. van der Heiden te Alblasterdam;
te Kampen: ds. G.J.N. Moens te Goes;
te Krimpen aan den IJssel en
te Leiderdorp:
ds. D. de Wit te Nieuw Beijerland.

Bedankt:

voor Beekbergen, voor Meliskerke en voor Sint Annaland:
ds. D. de Wit te Nieuw Beijerland;
voor Goudswaard en voor Rilland-Bath:
ds. M. Karens te Werkendam;
voor Moerkapelle:
ds. G. Clements te Gouda;
voor Ridderkerk:
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;

voor Rijssen-West:
ds. W. Visscher te Amersfoort.

RECTIFICATIE

In het vorige nummer van De Saambinder is in het bericht inzake wijziging penningmeesterschap curatorium Theologische School bij het overnemen daarvan door de drukker helaas een tweetal storende fouten geslopen.

De 1e alinea van bedoeld bericht dient als volgt gelezen te worden: "In verband met het terugtrekken van br. J. Blokland als curator/penningmeester, wegens persoonlijke omstandigheden, delen wij u mede dat de secundus br. J. Kempeneers de opengevallen plaats heeft ingenomen en vanaf heden dus ook het penningmeesterschap hoopt waar te nemen."

VERGADERING P.S. ZUID

Op D.V. donderdag 22 april a.s. hoopt de particuliere synode Zuid te vergaderen in de Sionkerk te Goes, aanvang 9.30 uur.

Op D.V. woensdagavond hieraan voorafgaand (21 april a.s.) zal er een bidstond gehouden worden. In deze dienst, die om 19.30 uur begint en gehouden zal worden in de Saronkerk te Oostkapelle, Noordweg 34, hoopt ds. J.W. Verweij te Yerseke, preses van de vorige vergadering van de particuliere synode, voor te gaan.

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK

Pag. 208, gemeente LISSE.
Predikant: Ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse, tel. (0252) 413800, fax (0252) 420471, e-mail: c.neele@klik-safe.nl (3 maart 2004).

ZANGAVOND

Tiel

Op D.V. zaterdag 17 april a.s. zal er in de St. Maartenskerk te Tiel een zangavond worden gehouden, aanvang: 19.30 uur. De opening zal worden verzorgd door dhr. J.H. Mauritz. Evangelist J. Krijgsman zal een appèlwoord spreken over evangelisatie. Aan deze zangavond zal ook het jongerenkoor "Cantilena" uit Werkendam medewerking verlenen.

De collecte is bestemd voor de jeugdbondactie "De kerk naar buiten".

Klaaswaal

De gezamenlijke jeugdverenigingen van de Geref. Gemeente Klaaswaal organiseren op D.V. zaterdag 17 april een zang- en samenzangavond in het eigen kerkgebouw, Havenweg 9. Het mannenkoor 'Rehoboth' uit Klaaswaal zal hieraan medewerking verlenen. Tijdens deze avond, die onder leiding zal staan van ds. G.J. van Aalst, met als thema 'De liederen Hamaälôth', zal gecollecteerd worden voor de jeugdbondactie 'De kerk naar buiten'. Aanvang 19.30 uur.

Zaltbommel

T.b.v. het deputaatschap voor Israël organiseert de stichting 'Musica Sacra' op D.V. zaterdag 17 april a.s. een samenzangavond in de St. Maartenskerk te Zaltbommel. Het programma bestaat uit het gemeenschappelijk zingen van de eeuwenoude psalmen naar de berijming van Petrus Datheen. Dhr. J.J. de Jong, secretaris van genoemd deputaatschap, zal de opening/sluiting en het appèlwoord verzorgen. Er zal een collecte worden gehouden voor het Deputaatschap Israël. Aanvang 19.30 uur.

WEEKJE UIT IN EIGEN SFEER

De commissie vakantieweken van de bond van vrouwenverenigingen heeft ook dit jaar weer drie vakantieweken voor ouderen en alleenstaanden (vanaf 40 jaar) georganiseerd. Hiervan zijn er alweer twee helemaal volgeboekt, in de derde week zijn nog enkele plaatsen open. Wanneer het u aanspreekt om tijdens de vakantie mensen te ontmoeten die gelijkgezind zijn, vraag dan eens inlichtingen. Er worden twee bus-tochten georganiseerd van een hele en een halve dag. Op twee avonden komt er een spreker, één daarvan is een predikant. De andere avond wordt gevuld met een mooi onderwerp, soms met dia's, of komt er een koor zingen. De avonden worden met een meditatie afgesloten. Iedere morgen wordt een bijbelgedeelte met elkaar besproken. Dit is vaak een heel aangenaam uur en schept een onderlinge band. Zondag kerken we in de dichtstbijzijnde Gereformeerde Gemeenten. Tijdens deze week vormen twee echtparen uw "staf". Zij organiseren de uitstapjes e.d. en proberen u een aangename vakantie te bezorgen in het oord, waar u op basis van volpension logeert. Er zijn nog enkele tweepersoonskamers beschikbaar in het vakantieoord "t Hof

BETUWSE LENTETOCHT

Op D.V. 1 mei a.s. organiseert de Geref. Gemeente te Tricht-Geldermalsen weer een fietstocht t.b.v. het bouwfonds. Er is een aantal mooie fietsroutes van 20, 40 en 60 km. Ook is er een gecombineerde fiets-kanotocht en een autoroute van 100 km. Op de startlocatie, de hal van de gebr. Van Doorn aan het Laageinde in Geldermalsen, organiseren wij ook een uitgebreide markt. Indien u niet van fietsen houdt, dan bent u dus ook van harte welkom. De starttijd voor alle tochten is 9.00 uur; u kunt zich hiervoor tot uiterlijk 13.00 uur laten inschrijven. Voor vragen kunt u bellen naar Hanneke de Wit, tel. 0345 610953.

CONTACTMIDDAG HELPENDE HANDEN

Op D.V. zaterdag 17 april a.s. is er een contactmiddag voor mensen met een lichamelijke handicap in de zaal van de Geref. Gemeente te Middelburg-Zuid. Aanvang: 14.45 uur. Ontvangst met koffie: 14.30 uur. Ds. D. de Wit hoopt voor ons een inleiding te houden over: "Bethesda", n.a.v. Johannes 5.

GESPREKSGROEP VERZORGENDE BEROEPEN

Op D.V. dinsdag 20 april a.s. organiseert de gespreksgroep Den Haag-Scheveningen voor werkers in de verzorgende beroepen een avond, waarop Agaath Bakker en Tanja den Heijer een inleiding houden over: "De diagnose kanker... wat nu?"

De avond begint om 20.00 uur en is in de Orangiezaal van het Bronovo ziekenhuis, Bronovolaan 5 in Den Haag. Voor info: 070-4273449.

GEZOCHT KERKELIJKE JAARBOEKEN

Aan de Theologische Universiteit van de

Gereformeerde kerken vrijgemaakt (Broederweg) te Kampen wordt momenteel onderzoek verricht naar religiografische ontwikkelingen bij gereformeerde gezindte na de Tweede Wereldoorlog. Als basis voor het onderzoek dienen de statistische gegevens uit de jaar-, informatie- en handboekjes van de verschillende gereformeerde kerken.

In het kader van dit onderzoek wordt gezocht naar verschillende kerkelijke jaarboeken van de Gereformeerde Gemeenten. Het gaat om de volgende jaargangen: 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1966, 1969, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1982, 1990 en 1994.

Mensen die deze jaarboeken – al dan niet tegen een vergoeding – af willen staan voor het onderzoek, kunnen contact opnemen met de onderzoeker, dr. J. Smelik, Burg. Cleveringalaan 54, 9801 ER Zuidhorn, telefoon 0594 506374, e-mail: mail@smelik.net.

DISTRICTSBIJEENKOMSTEN +16

District Noord-West

Op D.V. vrijdag 16 april a.s., aanvang 19.45 uur, zal er in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Den Helder (Reigerstraat 86) een districtsavond gehouden worden. Evangelist J. Krijgsman hoopt dan een inleiding te houden over: "Evangeliseren in de wereld van vandaag".

District Noord-Oost

Op D.V. zaterdag 24 april a.s. hopen we een districtsavond te houden in de kerk van de Geref. Gemeente van Zwolle. Mijdrecht 1, aanvang 19.45 uur. Dhr. A. van Kranenburg hoopt dan een inleiding te houden over: "Zending, roeping of keuze. Gods weg met jou?"

van Putten" te Putten, dichtbij het winkelcentrum, aldaar.

Bent u als echtpaar nog nooit mee geweest, overweeg dan eens om hieraan deel te nemen. Ook vindt u het wellicht fijn om als twee vriendinnen mee te gaan. Geeft u zich dan zo snel mogelijk op. De week in Putten is van 31 juli-7 augustus. De prijs is € 380,- per persoon. Voor **opgave/inlichtingen** kunt u bellen naar mw. E. Berkouwer-Bel, Prinsenhof 38, 4041 BN Kesteren, tel. 0488-483031.

AT THY SACRED ALTAR BENDING (TH1)

Het eerste deel van de Thoolse boekenset "Wanneer ik voor U kniel" (regel uit Psalm 26:8) is inmiddels in het Engels vertaald door een gekwalificeerd vertaalteam in Holland, bijgestaan door twee Amerikanen en twee Canadezen als corrigerende proofreaders. De TH1 is thans verschenen onder de titel "At Thy Sacred Altar Bending" (regel uit Psalter 120:4 ofwel Psalm 43).

De Engelse uitgave is gekomen op herhaald verzoek van predikanten en leden uit Noord Amerika. Inderdaad, we menen dat juist onze emigrantengemeenten geïnteresseerd zullen zijn in hun wortels in Nederland. Overigens, alle medewerkers aan de meditaties hebben wereldwijd een Engels present-exemplaar toegezonden

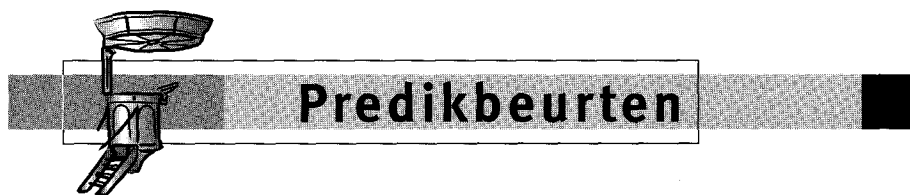
gekregen. Het tweede boekdeel (TH2) is reeds voor 50% vertaald. Hoofdstuk 13 wordt niet vertaald wegens de vele typisch Hollandse zaken, die men in het buitenland niet kent of anders doet. Dit tweede deel komt dus uit op het oorspronkelijke aantal pagina's (216) onder dezelfde oude prijs. Einde 2004 hopen de vertalers gereed te zijn.

Deze Engelse vertaling is financieel mogelijk door een minimum af te nemen oplage van 1500 exemplaren, die inmiddels is verscheept en doorgezonden naar Fredon (New Jersey-U.S.A.). Vandaaruit wordt door heel Noord Amerika gedistribueerd. De prijzen zijn US \$ 30.00 en CAN \$ 38.00 exclusief verzendkosten. Men kan particulier bestellen of via de kerkenraad van uw gemeente, zodat er dan gezamenlijk en wat goedkoper kan worden verzonden. De rekening zal bij de zending worden ingesloten met de wijze van betalen. Nadere informatie en opgave bestellingen: Mr. E.D. den Breejen
37 Fredon Marksboro Road
Fredon, NJ 07860-5014
Telefoon: 973-940-1229
Telefax: 973-940-2839
Email: Booktholen@AOL.com
P.S. Wilt u de CD (TH3) bestellen, dan kan dit op dezelfde wijze (uw bestelbon naar het bovengenoemd adres in Fredon).

Beens; Nisse 14.30 uur ds. Schipper; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oosterend-Texel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. J. Karels; Poederoyen 14.30 uur ds. M. Karens; Poortvliet 14.30 uur stud. Van Manen; Puttershoek 14.30 uur ds. De Wit; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. Mijnders; Ridderkerk-Slikkerveer 18.30 uur stud. Terlouw; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 15.00 uur ds. Schreuder; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Pater en 14.00 uur ds. Verweij (openb. bel.); Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Zuid 10.00 en 16.00 uur stud. Terlouw; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Annaland 9.30 en 18.30 uur stud. Van Manen; Soest 19.00 uur ds. Visscher (openb. bel.); Spijkenisse 14.30 uur ds. P. Mulder; Sprang Capelle 14.30 uur ds. Melis; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur stud. De Heer; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 15.30 uur stud. Beens; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. Baaijens; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eekveld; Zwolle 19.00 uur ds. Kleppe.

MAANDAG 12 APRIL 2004 (TWEDE PAASDAG)

Aagtekerke 9.30 uur ds. Neele (openb. bel.); Alblasterdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord (Melkgweg) 10.00 uur evangelist J. Krijgsman (evangelisatiedienst); Apeldoorn 10.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 uur ds. Kattenberg; Beekbergen 11.15 uur ds. Schreuder; Bodegraven 10.00 uur ds. Bac (openb. bel.); Boskoop 9.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 uur ds. Van Boven; Dirksland 10.00 uur ds. Gunst; Doetinchem 9.00 uur stud. De Heer; Dordrecht 9.30 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 uur ds. Vermeij; Ermelo 9.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 uur ds. Hakvoort; Gorinchem 11.30 uur ds. P. Mulder; Gouda 9.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 9.00

ZONDAG 11 APRIL 2004 (EERSTE PAASDAG)

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur stud. Bakker en 14.30 uur leesdienst; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 18.30 uur ds. Tuinier; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord (Melkgweg 16) 19.00 uur ds. Neele; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Beekbergen 19.15 uur ds. Sonneveld; Bodegraven 10.00 uur ds. Boogaard; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Deventer 10.00 uur ds. Kleppe; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 14.30 uur ds. L. Blok; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 15.00 uur stud. De Heer; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 uur (openb. bel.) en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur

leesdienst; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. Driessen (openb. bel.); Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 16.30 uur ds. Paul; Hilversum 19.00 uur ds. Schot; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. Van der Net; Kampen 14.30 uur ds. Meeuse; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Krabbedijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 15.00 uur ds. W.J. Karels; Leiderdorp 10.00 uur ds. Bac en 16.30 uur ds. Boogaard; Lelystad 19.00 uur ds. Vreugdenhil (openb. bel.); Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meliskerke 14.30 uur ds. Van Gelder; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. C. Harinck en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Mijdrecht 15.30 uur ds. W. Harinck; Moerkapelle 19.00 uur ds. Clements (doventolk); Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 14.30 uur stud. Bakker; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. Van der Net; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst (kerk aan de Ooststraat); Nijkerk 9.30 en 18.30 uur stud.

uur ds. Driessen; Groningen 10.00 uur ds. Vreugdenhil (openb. bel.); Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 uur ds. Verweij (openb. bel.); Houten 10.00 uur ds. Van der Net (openb. bel.); Kampen 9.30 uur ds. Kleppe; Klaaswaal 9.30 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 uur ds. P. Blok (openb. bel.); Lisse 10.00 uur ds. Boogaard (openb. bel.); Meliskerke 9.30 uur ds. Schipper (openb. bel.); Middelburg-Centrum 9.30 uur ds. Tanis (openb. bel.); Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. Van Gelder; Moerkapelle 9.30 uur ds. Paul (openb. bel.); Nieuw Beijerland 9.30 uur ds. De Wit; Nunspeet 9.00 uur ds. Schot; Oosterend-Texel 10.00 uur ds. Van Dijk; Oostkapelle 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden (openb. bel.); Opheusden 10.00 uur ds. G. Pater (openb. bel.); Oud Beijerland 9.00 uur ds. Van Krimpen (openb. bel.); Ouddorp 9.30 uur stud. Bakker; Oudemirdum 9.30 uur ds. J. Karels; Poortvliet 10.00 uur ds. Verschuure; Rhenen 10.00 uur ds. Veenendaal; Rijssen-Noord 9.00 uur ds. Van Dieren (openb. bel.); Rijssen-West 9.00 uur ds. Mol (openb. bel.); Rijssen-Zuid 8.45 uur ds. Schreuder (openb. bel.); Rotterdam-Zuid 10.00 uur ds. Mijnders (openb. bel.); Scherpenisse 9.30 uur ds. Brugge (openb. bel.); Scherpenzeel 19.00 uur ds. F. Mulder (openb. bel.); Scheveningen 10.00 uur ds. Zippro; Sint Philipsland 9.30 uur stud. Van Manen; Terneuzen 10.00 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 uur ds. De Jongste; Tricht-Geldermalsen 19.00 uur ds. Van Ekeveld (openb. bel.); Uddel 10.00 uur ds. Mouw; Urk 10.00 uur stud. Beens; Veen 9.30 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 uur ds. Sonneveld; Waardenburg 9.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 uur ds. F. Mulder; Werkendam 9.30 uur ds. M. Karens; Woerden 9.00 uur ds. W. Harinck; Zeist 10.00 uur ds. Van Ekeveld; Zwijndrecht 11.15 uur ds. Van Krimpen; Zwolle 11.00 uur ds. Schot.

DINSDAG 13 APRIL 2004

Borssele 19.30 uur ds. W.J. Karels; Brakel 19.30 uur ds. Sonneveld; Eindhoven 19.30 uur ds. M. Karens; Westzaan 19.30 uur ds. Bac (openb. bel.); Zaandam 19.30 uur ds. Mondria.

WOENSDAG 14 APRIL 2004

Bodegraven 19.00 uur ds. W. Harinck (huw. bev.); Nieuwdorp 19.30 uur stud. De Heer; Poederoyen 19.30 uur ds. Schipper; Stad a/h Haringvliet 19.30 uur ds. Kleppe; Urk 19.30 uur ds. Hoogerland.

DONDERDAG 15 APRIL 2004

Hoogvliet 19.45 uur stud. Van Manen; Meeuwen 19.30 uur ds. Moens; Nijkerk 15.30 uur ds. Mouw.

VRIJDAG 16 APRIL 2004

Borssele 14.30 uur ds. Van Gelder (huw. bev.); Krabbendijke 14.30 uur ds. Verschuure (huw. bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar. Diensten zondag 11 april om 10.00 uur evangelist G. Baan en 17.00 uur leesdienst.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Diensten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Bijbelstudie iedere dinsdag om 19.15 uur en 20.30 uur.

Kom tijdens de jeugdactie voor de evangelisatie: "De kerk naar buiten", eens kijken in onze evangelisatiepost. Hartelijk welkom op dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 - 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw

Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten zondag 11 april om 10.00 en 18.30 uur evangelist H.J. van den Boogaart en maandag 12 april 10.00 uur evangelist H.J. van den Boogaart.

U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Psalm 146 vers 5 (ber.)

Met droefheid geeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente Tricht-Geldermalsen kennis van het overlijden van zijn geliefde oud-ambtsdrager

Jacob Bastiaan van den Engel

in de leeftijd van 76 jaar.

Van 1974 t/m 1995 heeft hij de gemeente in alle getrouwheid en liefde gediend in het ambt van ouderling.

De Heere vertrooste en sterke zijn vrouw, kinderen, klein- en achterkleinkinderen en heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad:
A.H.A. Thijsen, preses
G.J. van Zijl, scriba

Geldermalsen, 29 maart 2004

"Want indien wij geloven, dat Jezus gestorven is en opgestaan, alzo zal ook God degenen, die ontslapen zijn in Jezus, wederbrengen met Hem" (1 Thess. 4:14)

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Amsterdam-Noord geeft met droefheid kennis, dat zijn voorzitter en ouderling

Cornelis Elisa Hotting

na een kort ziekbed, in de leeftijd van 82 jaar, door de HEERE tot Zich is genomen.

Wij gedenken in dankbaarheid het vele werk, dat hij gedurende 50 jaar binnen de gemeente met de volle liefde van zijn hart, in alle getrouwheid heeft mogen verrichten.

De Heere gedenke de achterblijvende kinderen, klein- en achterkleinkinderen en verdere familie.

Namens de kerkenraad, J. den Hertog, 2e voorzitter
F.A. Op 't Land, scriba

Amsterdam, 31 maart 2004

"Mijn genade is u genoeg"

2 Corinthe 12 : 9

Bedroefd, maar dankbaar voor de liefde en zorg waarmee hij ons gedurende zijn leven heeft omringd, geven wij u kennis dat de Heere tot Zich genomen heeft onze zeer zorgzame en biddende vader, schoonvader en onze lieve groot- en overgrootvader

Cornelis Elisa Hotting

sinds 23-03-2001 weduwnaar van Willemina Hotting-Kraamer

* 04-12-1921

† 31-03-2004

Harmelen: Adri en Aart

Sonja en Anton

H.I. Ambacht: Jaap en Wijntje

Mieke en Peter, *Anne-Wendy, Leendert*

Arie en Petra, *Eline, Wieneke, Christine, Sietske*

Elza

Marc en Marianne, *Rianne, Arine, Jaco, Geerten*

Arian en Corine, Christina, Jacco

Wendelmoet en Hans, Bartwim, Henri

Uitdam: Christina en Bartwim

Willeke en Kees, *Anne*

Marretje, Arie, Corrie, Klaas en Mirjam

Uitdam: Cor en Lourien

Eelco en Marloes

Peter en Marina

Wilbert

Zuideinde 447a
1035 PH Amsterdam-Noord

De begrafenisplechtigheid heeft plaatsgehadt op maandag 5 april op de Alg. Begraafplaats te Oostzaan.

Met leedwezen geeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Tholen kennis van het overlijden van zijn oud-ambtsbroeder

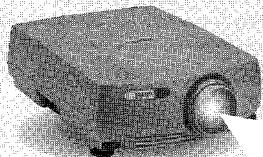
Jan Cornelis Melse

in de leeftijd van 85 jaar.

Van 1987 tot 1991 heeft hij de gemeente gediend in het ambt van diaken. De HEERE vertrooste en sterkte de weduwe, de kinderen en kleinkinderen in het verdriet en heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad en gemeente:
Ds. C. de Jongste, preses
H. Aarnoudse, scriba

Tholen, 31 maart 2004

- *Nederland en de geestelijke nood van onze naaste*
- *Het werk van onze evangelisten*
- *Noodzaak van evangelisatie*

Voor kerkenraden, verenigingen, commissies enz. heeft het Deputaatschap Evangelisatie sinds kort een informatieve presentatie over het evangelisatiewerk in Nederland en België. Onze voorlichter komt graag bij u langs (ook overdag).

DIA-PRESENTATIE EVANGELISATIEWERK

DEPUTAATSCHAP EVANGELISATIE
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Voorlichter C.W. van Haften: 0341-253588

Wie heeft er voor verz. een oud album/doors oude **ansichtkaarten?** Neem ze graag van u over voor een goede prijs. H. Versluis 0318-521232

t.h. omg. **Beekbergen** (lieren) tot **6 pers. zomerh. v.a.g.v.**
Bel gerust voor inf. 055-5062744

Te huur op de Veluwe (omg. Apeldoorn-Epe) **leuk vak. verblijf**, 2-6 pers., Niet duur, mooie omg. Tel. 0318-572127.

**CHR. BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR**

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

Begrafnis Verzorging Tollenaar

Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, **Pension "De Peel"**, gelegen in de mooie Betuwe, waar het gewoon goed is. Fam. Knuivers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 0488-481687.

PAAS-ORGELBESPELING
N.H. KERK in VEEN

D.V. Tweede Paasdag,
Gijsbert Lekkerkerker
Nieuw orgel in Veen.

Paasmuziek van Jan Zwart - Bach -
Händel - Widor - Paas improvisaties.
Aanvang 15.30 uur.

Toegang gratis, collecte.

(Ook voor orgel- en improvisatie-
lessen N.H. Kerk Veen of Harmelen
om de 14 dagen. Tel. 0348-444780

Uw boeken voor de belijdenistijd

ds. I. Ambrosius:
Het zien op Jezus 49,⁵⁰

ds. Th. Boston:
Viervoudige staat 37,⁵⁰

ds. Oc. Winslow:
Het nachtegaalslied van David
12,⁸⁰

WB Boekhandel Uitgeverij
Van Wijngaarden

Vliegersvelderlaan 15
3771 XE Barneveld
Tel. 0342 - 417335 - Fax 0342 - 417335

STERKER STAAN MET DE RUGZAK?!

Met de komst van de leerlinggebonden financiering, ook wel de Rugzak genoemd, krijgt u meer te zeggen over het onderwijs aan uw kind. Deze regeling biedt ouders de mogelijkheid te kiezen tussen regulier en speciaal onderwijs.

Maar hoe komt u aan de Rugzak? Hoe kiest u de juiste school voor uw kind? Hoe regelt u de extra voorzieningen die uw kind nodig heeft? Zaken waarover ouders van kinderen met een handicap of chronische ziekte vast meer te weten willen komen.

Helpende Handen organiseert daarom vier regionale informatiebijeenkomsten voor ouders die te maken hebben met de schoolkeuze of de plaatsing van hun kind in het reguliere of speciale onderwijs.

Wilt u zich aanmelden? Geef u dan telefonisch op bij het secretariaat van Helpende Handen: (0348) 48 99 70 of stuur een e-mail naar hh@cbgg.nl. Na uw aanmelding ontvangt u een uitnodiging met aanvullende informatie.

HELPE
HENDEN

leerlinggebonden
FINANCIERING

Datum	Locatie
Dinsdag 6 april	Kampen
Dinsdag 27 april	Amersfoort
Dinsdag 18 mei	Gouda
Dinsdag 1 juni	Kapelle- Biezelinge

Stichting China
Christelijke hulpverlening in Azië

Ook na 10 jaar een blijvende opdracht

Steun ons project 'Gedestalten'.
De vertaling is klaar,
maar nu de verspreiding nog!
Mag de verdrukte kerk in China
op uw steun blijven rekenen?
U kunt uw bijdrage overmaken op

giro 320666

Project in voorbereiding:
de Chinese vertaling van
'Bijbelse vertellingen voor jonge kinderen'
van H. van Dam

Info/secretariaat:
Kerkewijk 158 • 3904 JJ Veenendaal • tel. 0318-510320
Postbus 1150 • 3900 BD Veenendaal
Giro 320666 t.n.v. Stichting China

Te huur Barneveld: zit/slaapkamer
Tel. 0342-412099 of 490945.

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv

DORPSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

begrafenisverzorging
T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam, Gouda, den Haag
en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Begravenisverzorging I. Janssen

Begravenissen in
Zuid-Beveland en het eiland Tholen.

De mogelijkheid om thuis op te baren.
Regelmatig overleg om de begravenis
voor te bereiden.

Wij verzorgen geen crematies

**Dag en nacht bereikbaar op:
0113-38 12 14**

Rijksweg 2, 4416 AZ Kruiningen
Mobiel 06-53 2373 20

**Te huur ruime vakantiewoning
in Zuid-Alberta, Canada,**
omgeving van Lethbridge.
Prachtig gelegen, uitzicht op rivier,
prairie en Rocky Mountains,
dichtbij dorp en kerken.
Voor inlichtingen 00-1403-553-4023.
Hollands sprekend.

Begravenisverzorging Kina
Begravenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

KLASSE MAAKT ONDERSCHIED

Stolk Orgels
is hoofddealer van:
**Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn**

**Stolk
Orgels**

tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbenrijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

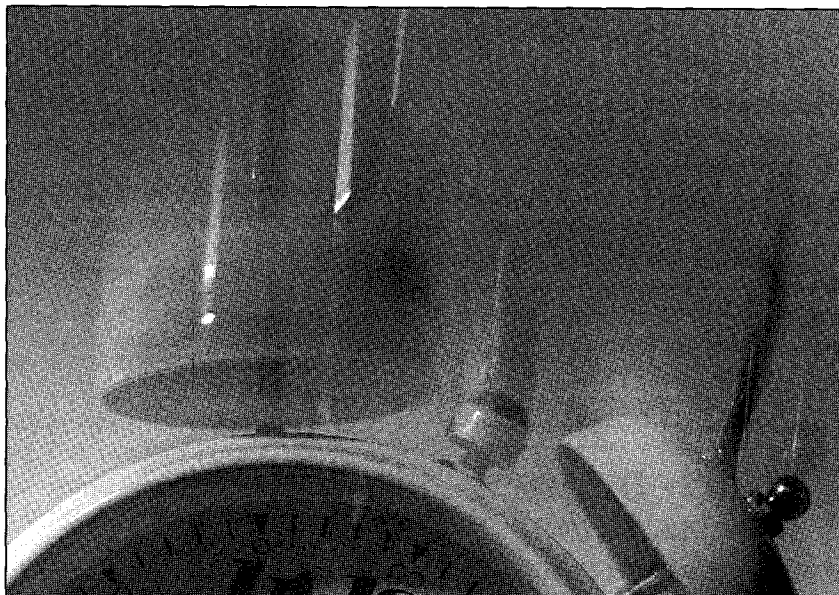
Boeder Scherpenzeel

AMBTSKLEDING

Kostuums: 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streppantalons ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen

Winkel:
Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 / 033-2778068

Op afspraak - service aan huis

Dringend!

Zorgmanagers Psychosociale zorg m/v

**Flexibele collega's voor 32-36 uur per week
Regio's Zeeland en Zuid-Holland**

Agathos Thuiszorg zoekt met spoed zorgmanagers Psychosociale Zorg voor de regio's Zeeland en Zuid-Holland. Zorgmanagers die leiding kunnen geven aan een team van psychosociale hulpverleners. Als zorgmanager draagt u de verantwoordelijkheid voor medewerkers en kwaliteit van zorg en bent u eindverantwoordelijk voor de hulpverlening. U heeft dan ook regelmatig contacten met cliënten, cliëntsystemen en diverse andere betrokkenen. De cliëntsituaties zijn vaak multi-problem en complex. Het werkveld is zeer breed. Grofweg kan de doelgroep onderverdeeld worden in de volgende gebieden: ouder-kind gerelateerde problematiek, problemen t.g.v. een psychiatrisch ziektebeeld, psychosociale problematiek, geriatrie problematiek, psychosociale problematiek t.g.v. chronische lichamelijke problemen en verstandelijke handicap. De functie omvat vooral het bewaken van de uitvoering van het primaire zorgproces in kwaliteit en het scheppen van daarbij behorende randvoorwaarden waarbij mede inhoud gegeven wordt aan het beleid. Begeleiden, coachen en inspireren van medewerkers (vnl. HBO-ers), voorzitten van teamoverleg en intervisie maken een belangrijk deel uit van het werk. Verder het voorzitten van project- en werkgroepen in het kader van verder verdiepen van de hulpverlening en het voorbereiden van en invulling geven aan beleid.

Agathos Thuiszorg biedt zorg in de breedste zin des woords: gezinszorg, ouderenzorg, verpleging, palliatieve zorg, gehandicaptenzorg, jeugdzorg, psychosociale begeleiding, psychiatrische zorg en dagverzorging. Onze instelling richt zich met name op cliënten uit de gereformeerde gezindte en is opgericht door Gereformeerde Gemeenten en Christelijke Gereformeerde kerken.

Functieprofiel

U bent een ondernemende, pro-actieve, creatieve en praktisch ingestelde persoonlijkheid met goede sociale en organisatorische vaardigheden. U kunt zelfstandig, flexibel en stressbestendig functioneren in een omgeving die steeds aan verandering onderhevig is. U bent in staat medewerkers te coachen, inspireren, ondersteunen en enthousiasmeren en weet het primaire zorgproces te sturen. U heeft werkervaring in de psychosociale zorg en bij voorkeur managementervaring. U heeft een HBO of WO werk- en denkniveau. U bent lid van de (Oud) Ger. Gem. (in Ned.), Chr. Ger. of Ned. Herv. G.C.

Meer weten?

Bel naar de manager Psychosociale Zorg, mevrouw M.W. Molenaar: (010) 264 07 77. Solliciteren? Stuur dan uw sollicitatiebrief naar onderstaand adres, t.a.v. mevr. M.W. Molenaar. U kunt ook een sollicitatieformulier op onze website invullen.

Agathos
THUISZORG

Wormerhoek 14g, Postbus 151, 2900 AD Capelle a/d IJssel
Telefoon (010) 264 07 77, Fax (010) 264 07 79
e-mail: info@agathos-thuiszorg.nl, www.agathos-thuiszorg.nl

THUISZORG MET EEN EIGEN KLEUR

WESOTRONIC

Wesotronic ook voor Draadloze
Kerktelefoon: **het DKtel systeem!**
Telefoon: (0341) 27 10 00
E-mail: kerktelefoon@wesotronic.nl

Te huur in Nunspeet op de Hofstee:
5-pers. vak.huisje. Vrij: tot 9-7,
wk. 31, vanaf 21-8.
Tel. 0341-257041/06-12237982

**Collectebonnen
machinaal tellen?**
vraag demo en/of referentie
0548-515415

**VAN GELDEREN
electronica
SPEKTRONIEK**

Geluid zoals het hoort!

Een perfect geluid in uw (kerk)zaal met 2 luidsprekers?

Dat kan met onze luidsprekers met een geavanceerd elektronisch richtsysteem dat plafond, vloeren en zijwanden niet aanstuurt door de precies richtbare geluidsbundel. Hierdoor is het geluid zowel voorin als achterin de (kerk)zaal even hard; wat zorgt voor een uitstekende verstaanbaarheid in de hele (kerk)zaal.

- Geluidsinstallaties voor ieder budget
- Testopstelling op locatie mogelijk
- Geluidsinstallaties voor consumenten.
- Luidsprekers met een richtsysteem
- Inbelsystemen: vervanger kerktelefoon
- Ringleidingsystemen ook draadloos

Tel: 0592 415 509 Fax: 0592 415 214
Internet: www.vangelderelektronica.nl
Email: vge@vangelderelektronica.nl
Carry van Bruggenstraat 33
9422 KM SMILDE

Norwich, Canada, Te huur: volledig ingericht appartement voor 7 pers.
(3 slaapk., v.v. telefoon, airco, wasmach. en droger). Ideaal voor vak. of fam. bezoek in deze omg. Voor info bel: Dhr. Adrian ten Hove: 001 519 863 2920 of fax 001 519 863 6399

RST
Zorgverleners

KRAAMZORG
THUISZORG

RST Zorgverleners.
600 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg, wijkzorg, gespecialiseerde verzorging, verpleging, (huishoudelijke) verzorging: 0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of info@rstzorg.nl.

Identiteit Kwaliteit!

Tel (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzealaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Teken nu in !!!

Johannes Calvin Verklaring van de Bijbel

Eénmalige editie van alle tot nu toe uitgebrachte delen in nieuwe uitvoering.

€ 100,00
voordeel

15 delen
(vorige uitgave 41 delen)

€ 100,00
voordeel

± 14.000 blz., gebonden in prachtbanden.

Intekenprijs € 595,00

Na verschijning € 695,00

INTEKENSTROOK:

Hierbij teken ik in op ..... ex. Calvin: Verklaring van de Bijbel in 15 delen voor € 595,00.

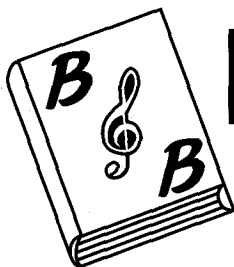
Naam : .....

Adres : .....

PC/Woonplaats : .....

Telefoonnummer : .....

Zenden aan:

BOEKEN EN MUZIEK VAN DER BOOM

Voorstraat 41
3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14
Fax (0187) 48 45 20

Kosthuis evt. woonruimte gezocht in Den Haag of omgeving voor toekomstig HALO-student. Tel: 0113-502903

**IN LIEFDEVOLLE
HERINNERING...**

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens
Zandee & de Kuijper

Goes: Rotonde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555
Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579
Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010
Email: info@grafgedenktekens.nl